

Alene på langs

7. juni 1966 bøyer Bjørn Amsrud seg ned mot fjæresteinene på Lindesnes fyr og dypper hånda i sjøen. Så vender han ansiktet mot nord, og begynner å gå.

Da Amsrud kom frem til Nordkapp, fikk han diplom av paret som bestyrte restauranten – «på fottur i Midnattssolens land».

96 dager og 2 700 kilometer senere skåler han i kongepjolter på Nordkapp. Da har han gått Norge på langs som den første noensinne.

Amsrud er født i Oslo i 1933. Han vokste opp i en familie som benyttet enhver anledning til å komme seg ut på tur. Som ung mann utdannet han seg til tannlege i Oslo, og sto i yrket i 15 år.

I 1962 kom han til Svalbard.

– Som tannlege på Svalbard hadde jeg akkurat passe nok å gjøre om vinteren. Da våren kom dro så å si alle ned til Norge, og jeg fikk enda bedre tid til å rusle rundt i den fantastiske naturen, forteller Amsrud.

Han ble på Svalbard i to og et halvt år. For en som tilbragte all sin fritid ute,

var det ikke til å unngå at han nå og da kom i nærheten av isbjørn. Én gang litt for nærme.

– Jeg skjøt da den var på 20 meters hold. Det syntes jeg var et minimum av avstand for en bamse på 250 kilo. Vi hadde et veldig strev med å flå den – i 10 kuldegrader og uten erfaring – men vi klarte det. Skinnen har jeg ennå, det måler 2,5 meter fra nakke til haletipp, sier Amsrud.

250 kilo isbjørn har møtt sin skjebne.

JUSTERTE NORGESKARTET • I løpet av den siste vinteren på Svalbard, begynte planen om å gå Norge på langs å ta form. 7. juni 1966 tok han toget fra Oslo til Kristiansand, og derfra buss til Lindesnes. Så begynte han på ferden nordover.

– Jeg startet turen med telt, men sendte det hjem før det var gått en uke. Det ble for mye å bære på. Deretter lå jeg under åpen himmel eller i turisthytter der de fantes, sier Amsrud.

Til tross for at han ikke hadde ønsket å kringkaste planene sine, ryktes det at han skulle legge ut på tur. Et par uker før avreise, ringte direktøren for geografisk oppmåling.

– Han ga meg en tykk bunke med detaljkart over Norge. Mye var forstørrelser og opptrykk av gamle amtskart

fra 1800-tallet. Direktøren ville at jeg skulle oppdatere kartene underveis. De var svært ufullstendige, men jeg fant da retningen, humrer Amsrud.

HOLDT SEG I NORGE • Han gikk helst på fjellet. Av og til kom han ned for å fylle på proviant. Kartene delte han i fire forsendelser og sendte dem poste restante slik at han kunne plukke dem opp underveis.

Ruta gikk over Hardangervidda, videre opp til Ustaoset, og deretter til Vinje. Rundt Hallingskarvet, opp til Tyin, over Jotunheimen og ned til Sjoa, gjennom Rondane og Femundsmarka. Opp gjennom Trøndelag gikk han nokså parallelt med svenskegrensen, før han tok turen over Børgfjell og gjennom Hattfjelldal.

– Halvveis møtte jeg en venn fra Svalbard som var gruveingeniør i Grong Gruber. Da holdt vi en halvveisfest, før jeg dro videre neste dag, forteller Amsrud.

På Saltfjellet overnattet han i hyttene som ble satt opp da Telegrafskapskapet la linje der på 1800-tallet. Så kom han over til Sulitjelma.

– Her begynte det å bli trangt mellom havet og svenskegrensen. Ved Hellmobotn er avstanden kun fem kilometer, med mange små vann og tidvis vanskelig terreng. Jeg var fast bestemt på at turen kun skulle foregå i Norge, og kom meg videre til Narvikfjellene uten å sette føttene i Sverige, sier Amsrud.

TIL NORDKAPP MED FYRSTEKAKE •

Fra Bjørnefjell tok han toget tur-retur Narvik for å få lappet støvlene. Kalenderen viste siste halvdel av august. Sommeren hadde vært dårlig, og nå begynte det å komme snø og sludd. Det ble tidvis trasig å gå. Fra trekrøysa i Troms, punktet der hvor grensene for Norge, Sverige og Finland møtes, peilet han seg ut strake veien til Nordkapp. Dit kom han 10. september 1966.

– Jeg satte igjen sekken på sjømannsheimen i Honningsvåg, og gikk de siste drøye tre milene ut til Nordkapp. På veien var det et par biler som

Fra en artikkel i VG etter at Amsrud hadde gått Norge på langs på ski i 1976.

stanset og lurte på om jeg skulle sitte på, men jeg greide heldigvis å motstå fristelsen, sier Amsrud og ler.

Søsteren hans hadde sendt fyrstekake og en lerce med konjakk, som han hentet ut på postkontoret i Honningsvåg. Amsrud regnet med å holde festen alene, men ble overrasket av at ekteparet som bestyrte restauranten, var kommet ut for å stenge for sesongen.

– Jeg stilte med kake og konjakk, de med kaffe og champagne. Mannen måtte kjøre bilen tilbake til Honningsvåg og kunne derfor ikke drikke alkohol. Heldigvis elsket han fyrstekake. Kona hans og jeg satt og pjoltret, og ble litt på en snurr begge to. Det var en riktig fin fest, minnes Amsrud.

SØKTE FRIHETEN I NATUREN • Til tross for lettelsen over å ha kommet frem, kjente han også på en følelse av tomhet. Plutselig var det hele over. Han skulle gjerne gått litt til, hadde landet vært lenger.

I 1975 sluttet han som tannlege. Samme år gikk han igjen Norge på langs, denne gangen på ski. Turen var unnagjort på 71 dager. Siden har han ikke hatt fast jobb, men livnært seg som frilansjournalist og fotograf for ulike naturtidsskrift. Amsrud har alltid likt å gå alene.

– Tannlegeyrket ble for intimt for meg, og jeg ønsket frihet til å ferdes ute i naturen over lengre perioder. I oppveksten slukte jeg gamle klassikere som hevdet at hvis det skulle dreie seg om fottur, måtte man gå ute i seks uker eller mer. Jeg er veldig glad for at jeg fikk oppleve den norske fjellheimen i 50- og 60-årene. På 50-tallet var det fremdeles setring i fjellet, og mye mer liv og røre enn det er i dag, sier Amsrud.

Tone Elise Eng Galåen

Bjørn Amsrud (83) utenfor sitt hjem på Makrellbekken i Oslo. Foto: Tone Elise Eng Galåen.